

Mitä pohjoisille järville kuuluu?

Näkökulmia Pohjois- ja Tunturi-
Lapin järvien hoidon
kehittämiseen

FT Henna Kangosjärvi

Tutkijatohtori, Jyväskylän Yliopisto

Kansalliset kalatutkimuspäivät 2026

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

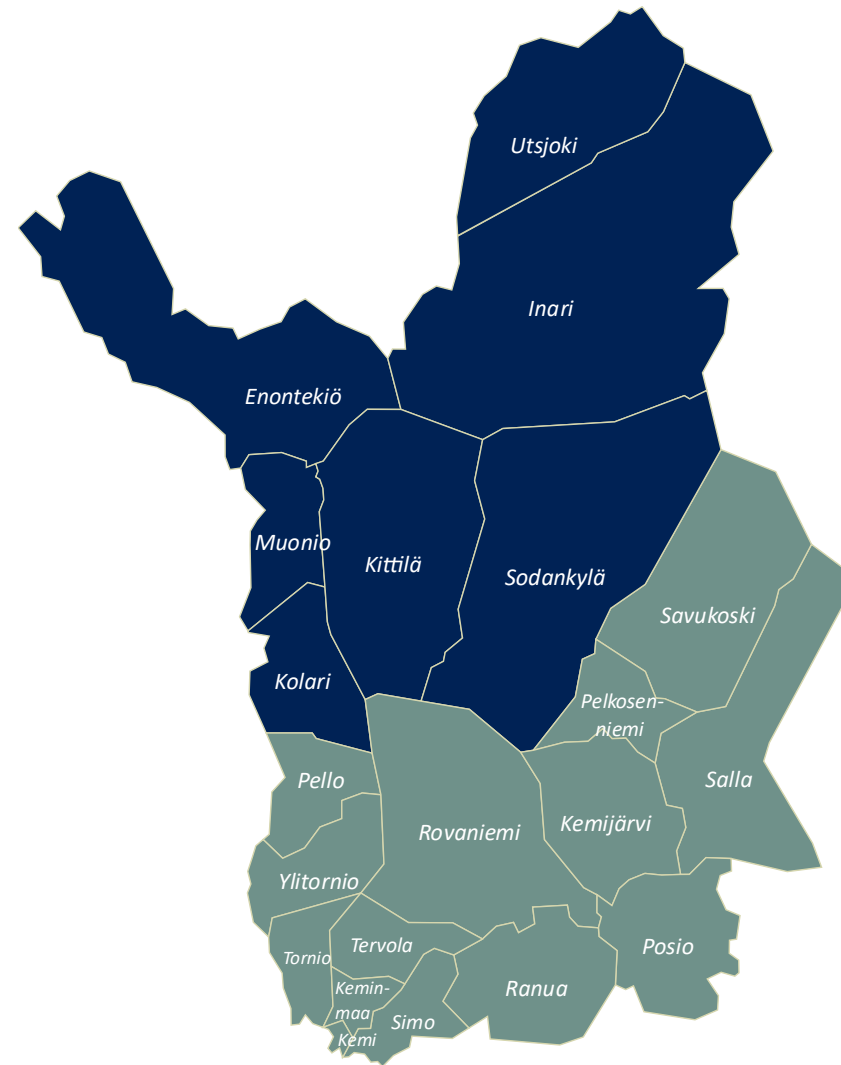

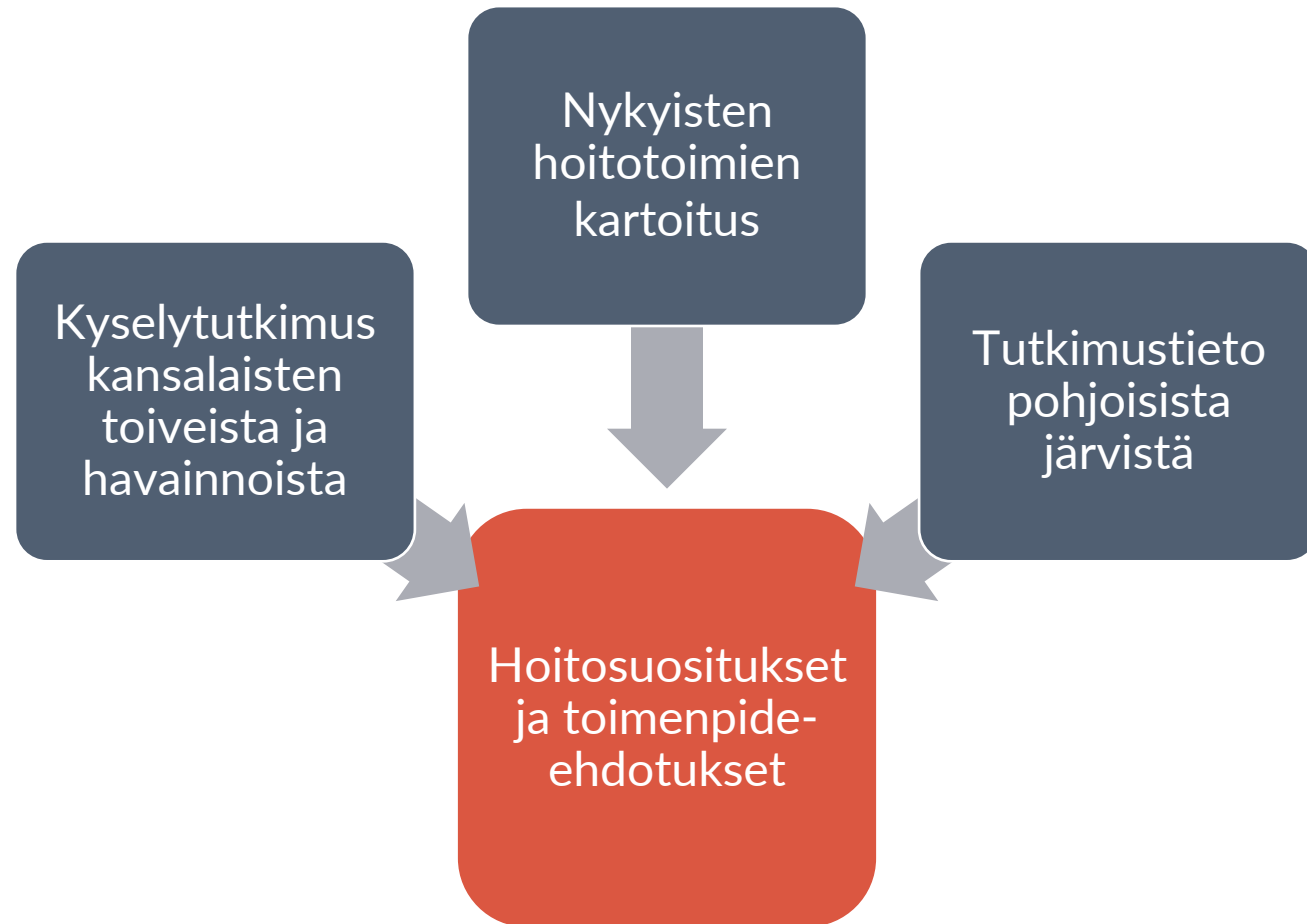
Suomen Akatemia

Tausta ja tavoitteet

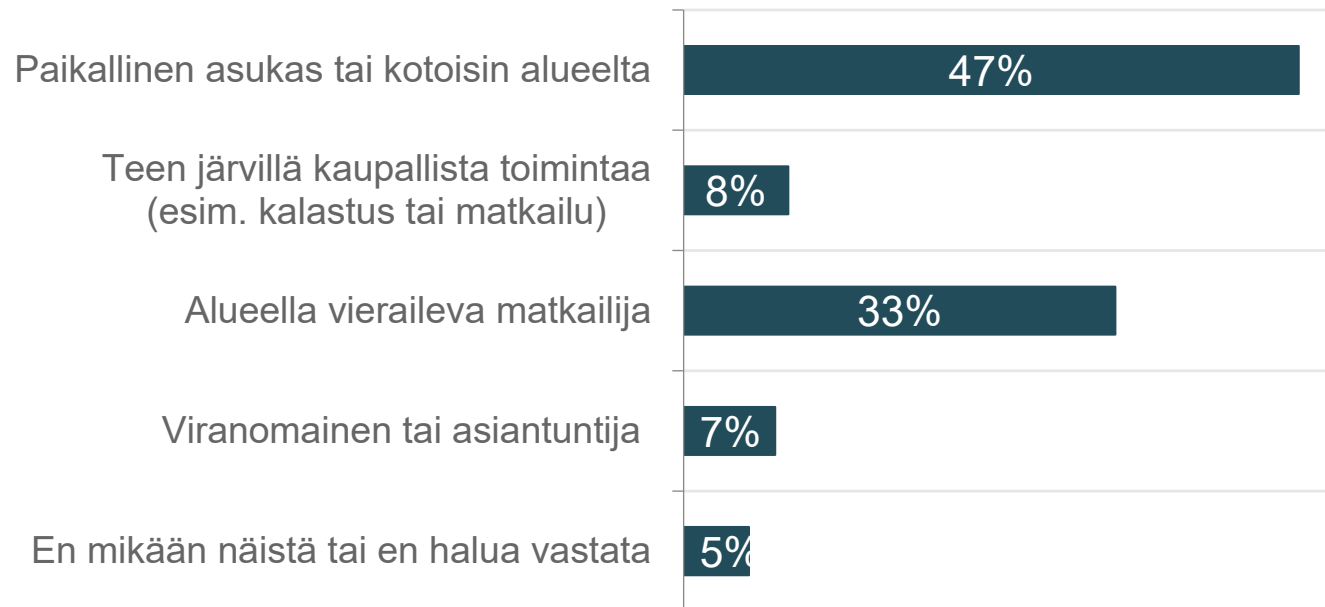
- Pohjois- ja Tunturi-Lapin järvet ja niiden eliöstö ovat erityisen herkkiä ilmastonmuutokselle ja ihmistoiminnan vaikutuksille.
- Kuitenkaan järvien erityispiirteitä ei ole riittävästi huomioitu päätöksenteossa (valtakunnalliset ohjeet ja säädökset)
 - tarvetta selkeille ja kohdennetuille hoitosuosituksille
- Tavoitteena:
 - Tunnistaa nykyisten hoitotoimien puutteet ja esittää niitä täydentäviä hoitosuosituksia.
 - Laatia selkeät ja käytännönläheiset hoitosuositukset ja toimenpide-ehdotukset.
 - Turvata pohjoisten järvien kestävä käyttö.

Kyselytutkimus

- Webropol jota jaettiin sosiaalisessa mediassa, paperimainoksina sekä viranomaisille sähköpostilla.
- Yhteensä 168 vastaajaa, suurin osa paikallisia.

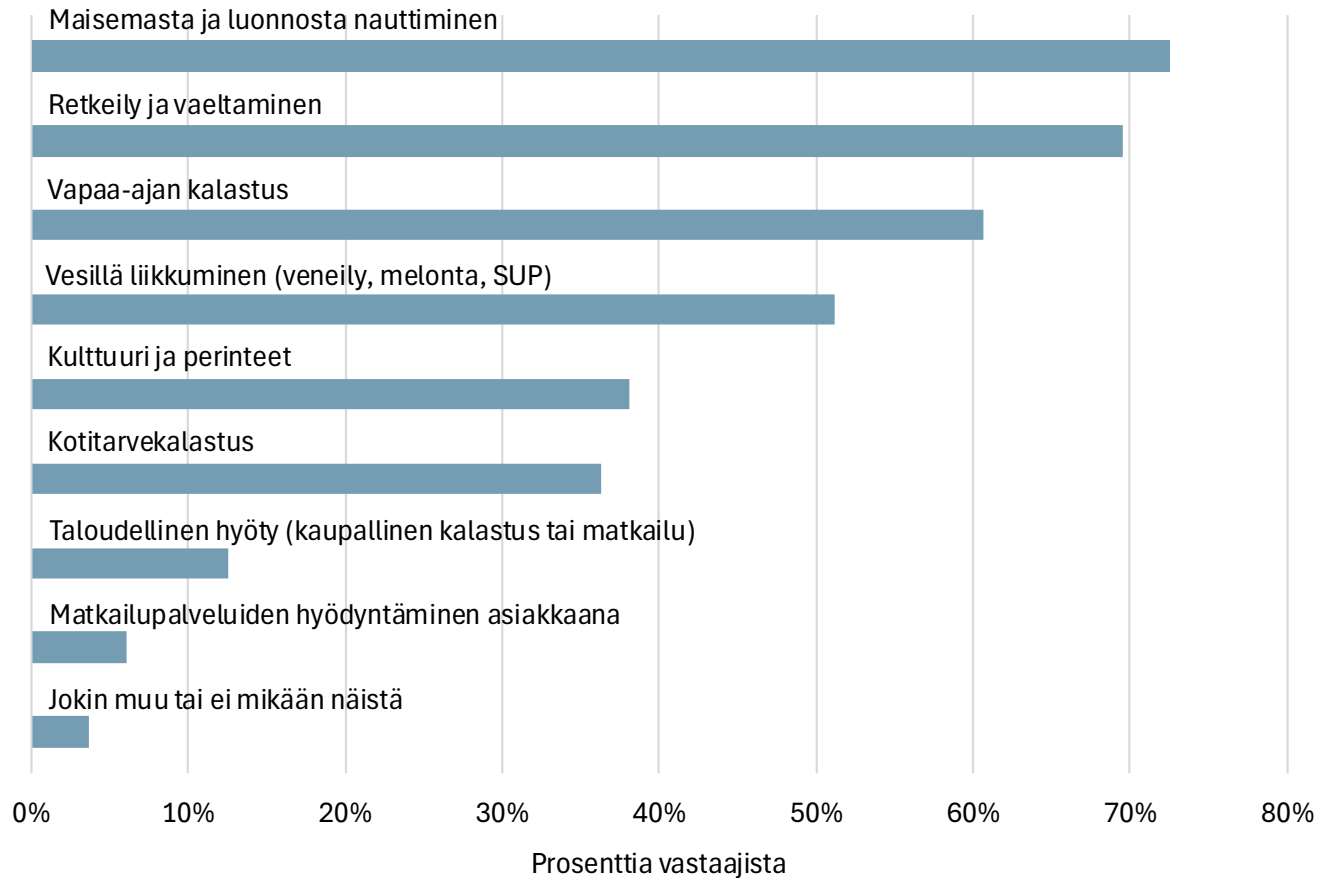
Hei sinä Pohjois- tai Tunturi-Lapin asukas, kalastaja tai retkeilijä!

Vastaa kyselyyn ja kerro miten pohjoiset järvet ovat muuttuneet ja mitä toivot niiden hoidolta?

Vastaa kyselyyn!
28.2.2026 mennessä

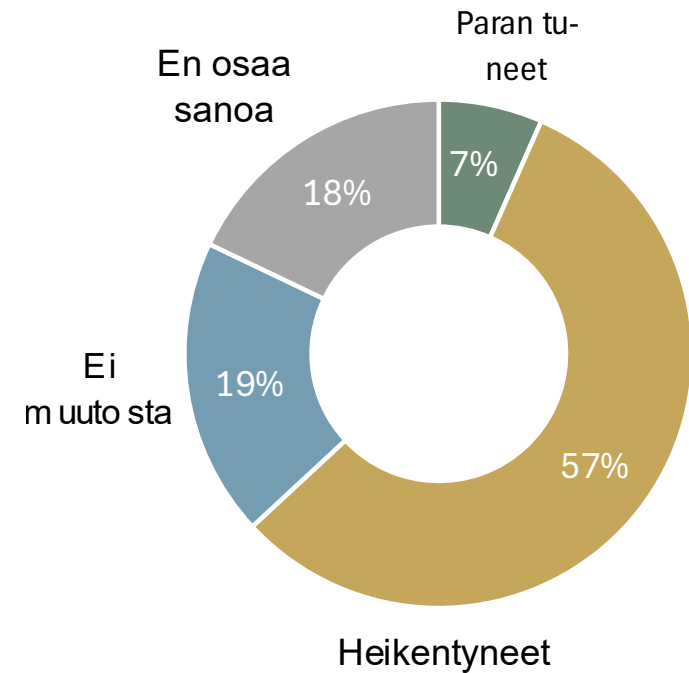

Kyselyyn vastanneiden hyödyntämät ekosysteempipalvelut

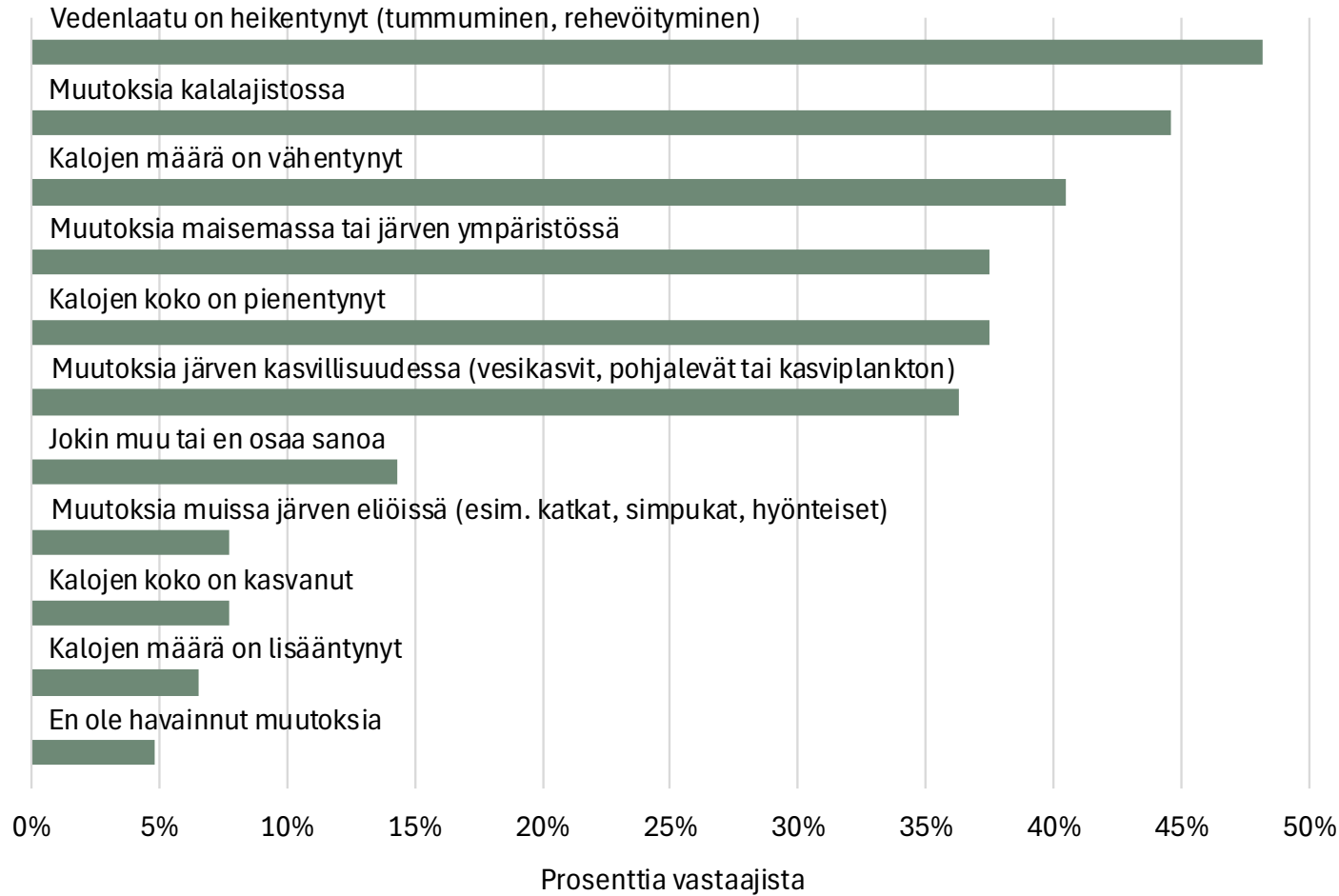
Vastaajien määrä 168, valittujen vastausten lukumäärä 589.

Vastaajien arviot siitä, ovatko pohjoisten järvien tarjoamat ekosysteempipalvelut muuttuneet viim. 10 vuoden aikana

Järvillä havaitut muutokset

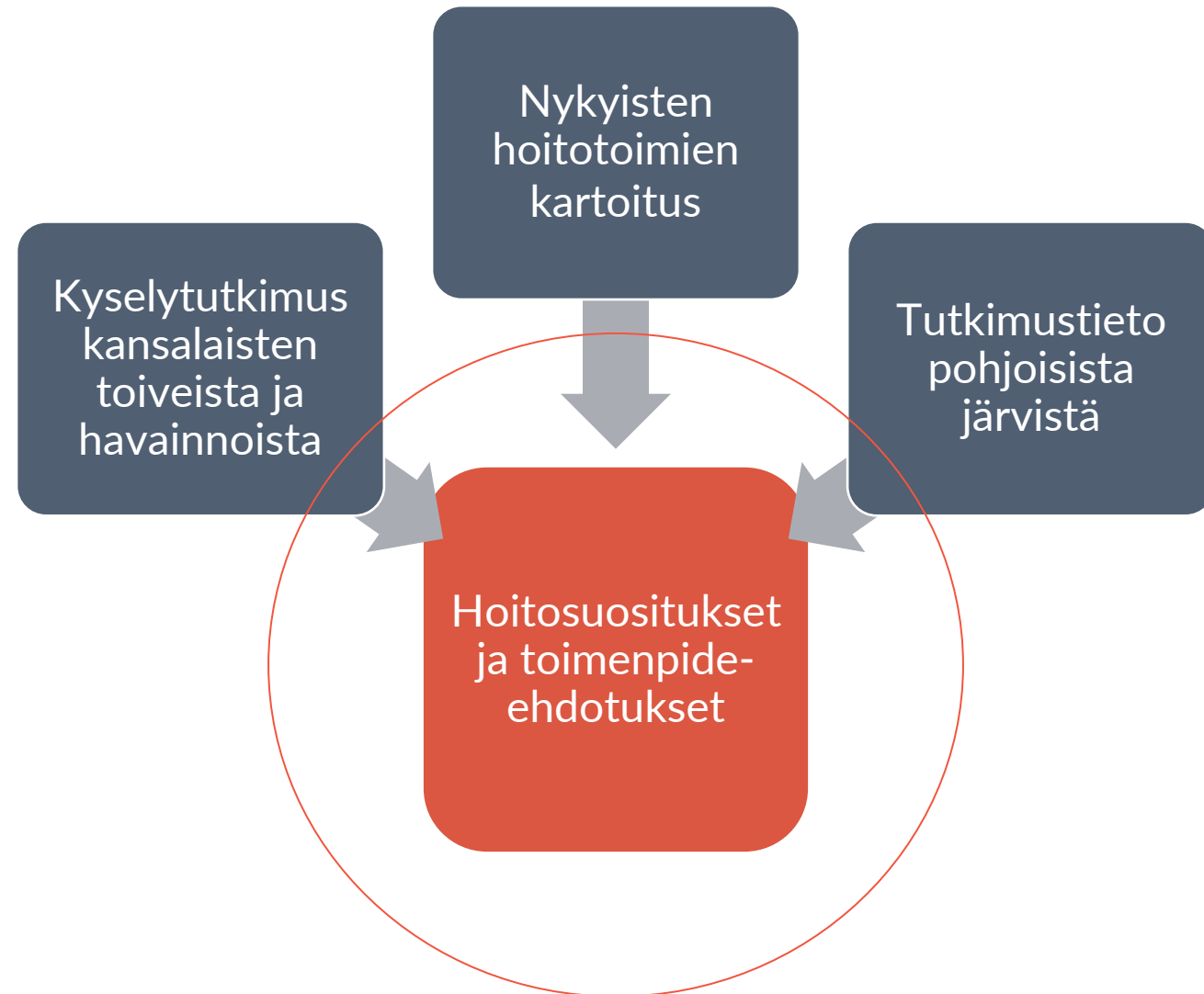

Vastaajien määrä 168 henkilöä, valittujen vastausten määrä 480

- Avoimissa vastauksissa korostui **matkailun aiheuttama paine**, **kalalajiston muutokset** (ahven, hauki, särkikalat), sekä järvien **rehevöityminen**.

Kuva: Yle

Hoitosuosituks

1. Pohjoisten järvien hoito tulee siirtää yksittäisistä järvistä **valuma-alueisiin ja vesistökokonaisuuksiin**
2. Pohjoisten järvien hoito tulee **kohdistaa koko ravintoverkkoon ja elinympäristöjen monimuotoisuuden turvaamiseen**
3. Pohjoisten järvien hoidon tulee perustua yhdenmukaiseen, pitkäjänteiseen ja **ekosysteemilähtöiseen seurantaan**
4. Pohjoisten järvien hoidon suunnitteluun ja toteutukseen tulee **integroida paikallinen ja perinteinen tieto**

Suositus 1: Hoito tulee siirtää yksittäisistä järvistä valuma-alueisiin ja vesistökokonaisuuksiin

Tavoite: Siirrytään yksittäisten järvien hoidosta koko valuma-alueen ja vesistökokonaisuuksien tarkasteluun huomioiden mm. maankäytön vaikutukset (rakentaminen, matkailu, metsätalous, jätevedet, poronhoito).

Esimerkkejä toimenpiteistä:

- Ohjataan rantarakentamista ja matkailun painetta mm. kaavoituksella.
- Tehostetaan jäte- ja harmaavesien käsittelyä: onko tarve omille päästörajoille vai riittävätkö valtakunnalliset?
- Tukitaan turhat metsäojat.
- Poistetaan keinotekoiset vaellusesteet.
- Vähennetään poronhoidon vesistövaikutuksia yhteistyössä paliskuntien kanssa mm. tukemalla perinteistä saamelaista poronhoitoa.

Suositus 2: Hoito tulee kohdistaa koko ravintoverkkoon ja elinympäristöjen monimuotoisuuden turvaamiseen

Tavoite: Hoitotoimet kohdistetaan koko ravintoverkkoon perustuottajista huippupetoihin ja huomioidaan lajien eri elinvaiheet. Lisäksi turvataan elinympäristöjen laatu lajien hyvinvoinnin säilyttämiseksi.

Esimerkkejä toimenpiteistä:

- Hoito kohdistettava koko ravintoverkkoon (perustuottajista huippupetoihin), ei vain kalakantoihin.
- Huomioidaan eri tyyppiset järvet, esim. kalattomat.
- Elinympäristöjen monimuotoisuuden ja luonnollisen lisääntymisen tukeminen kunnostuksin, mm. ranta-alueiden kunnostus ja suojele.
- Vieraslajien ja loisten hallinta: seuranta ja yhteistyö mm. kalastusoppaiden kanssa.

Suositus 3: Hoidon tulee perustua yhdenmukaiseen, pitkäjänteiseen ja ekosysteemilähtöiseen seurantaan

Tavoite: Järvien hoito edellyttää pitkäjänteistä ja yhtenäistä ekosysteemilähtöistä seuranta, joka kattaa vedenlaadun lisäksi eliöyhteisöt ja ravintoverkot sekä hyödyntää standardoituja ja uusia menetelmiä.

Esimerkkejä toimenpiteistä:

- Yhtenäistetään seurannan menetelmiä yli sektoreiden (valtio, yliopistot) ja kehitetään yhteistyötä.
- Laajennetaan seuranta kattamaan koko ekosysteemi ja hyödynnetään uusia menetelmiä (esim. ympäristö-DNA, isotootit, kansalaistiede, kaukokartoitus).
- Parannetaan datan löydettävyyttä ja käytettävyyttä kokoamalla se yhteen paikkaan.
- Vahvistetaan pohjoismaista yhteistyötä.

Suositus 4: Paikallisen ja perinteisen tiedon integrointi hoidon suunnitteluun ja toteutukseen

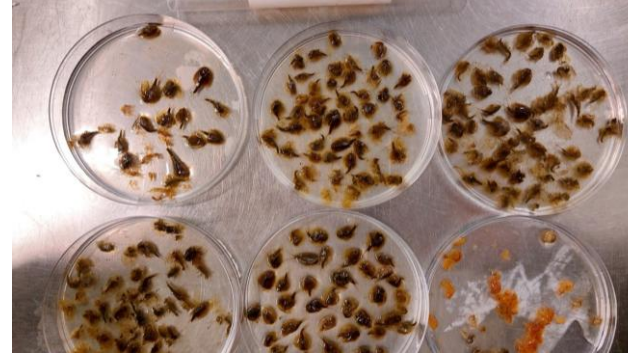
Tavoite: Järvien kestävä hoito edellyttää tieteellisen, paikallisen ja perinteisen tiedon yhdistämistä tasavertaisesti, sekä paikallisten toimijoiden aitoa osallistamista hoidon suunnitteluun ja toteutukseen.

Esimerkkejä toimenpiteistä:

- Nostetaan paikallisten ja saamelaisten tieto aidosti osaksi hoidon suunnittelua ja seurantaan mm. kyselytutkimusten ja työpajojen avulla.
- Aktivoidaan lapsia ja nuoria osallistumaan vesistöjen hoitoon yhteistyössä koulujen kanssa (esim. perinteiset kalastusmenetelmät, kunnostuskampanjat).
- Vahvistetaan yhteistyötä kalastusmatkailun toimijoiden kanssa tarjoamalla koulutusta ja kehittämällä lupakäytäntöjä seurantaan ja hoitoon osallistumiseksi.

Yhteenveto

- Pohjoisten järvien hoito edellyttää niiden erityispiirteiden huomioimista
- Hoidon tulee siirtyä kalakeskeisestä ja projektiluontoisesta lähestymistavasta kohti:
 - valuma-alueiden ja vesistökokonaisuuksien tarkastelua
 - ekosysteemilähtöistä hoitoa perustuottajista huippupetoihin
 - istutuksista elinympäristökunnostuksiin
 - pitkäjänteistä seurantaa ja avointa yhteistyötä eri sektoreiden välillä
 - paikallisten, mukaan lukien saamelaisten, aitoa osallistamista

Kiitos!

FT Henna Kangosjärvi Jyväskylän yliopisto
FT Henriikka Kivilä, Jyväskylän yliopisto
YTM Anna Mustonen, Itä-Suomen yliopisto
YTT Timo Haapasalo, Itä-Suomen yliopisto
MMT Maria Ojanen, SYKE
FT Antti P. Eloranta, Jyväskylän yliopisto

ColdWebs
nettisivut

LinkedIn

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

Research Council
of Finland

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ